

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

3^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 7 Σεπτεμβρίου 2023 με την εξής σύνθεση: Ιωάννης Λαμπρόπουλος Πρόεδρος, Βικτωρία Πισμύρη – Εισηγήτρια, Αγγελική Πουλοπούλου, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 30.06.2023 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ 985/30.06.2023 Προδικαστική Προσφυγή της εταιρίας με την επωνυμία «Υ... ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και διακριτικό τίτλο «Υ... Α.Ε.» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στην ..., επί της οδού ..., αρ. ..., όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά της Εταιρείας ... Α.Ε (...) (εφεξής ο «Αναθέτων Φορέας»), όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά του Χ. Α. του Σ.(εφεξής ο «πρώτος παρεμβαίνων»), ως ασκούντος ατομική επιχείρηση καθαρισμού, με τον διακριτικό τίτλο «Ε...», που εδρεύει στη ..., επί της οδού Βίτσι, αρ. 26, που άσκησε παρέμβαση στο πλαίσιο της προδικαστικής προσφυγής.

Κατά της εταιρίας με την επωνυμία «Μ...ΙΚΕ...» και τον διακριτικό τίτλο «Ν...ΙΚΕ» (εφεξής η «δεύτερη παρεμβαίνουσα»), που εδρεύει στη ..., επί της οδού ..., αρ. ..., όπως νόμιμα εκπροσωπείται, που άσκησε παρέμβαση στο πλαίσιο της προδικαστικής προσφυγής.

Με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα αιτείται την ακύρωση της υπ' αρ. .../2023 απόφασης της ... /15-6-2023 συνεδρίασης του Δ.Σ. του Αναθέτοντος Φορέα και την αναγνώριση ως απορριπτέων των προσφορών των παρεμβαίνόντων.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής, έχει καταβληθεί παράβολο ποσού 1.400,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»), το οποίο υπερβαίνει το νόμιμο κατά 700,00 ευρώ, δοθέντος ότι ο προϋπολογισμός της επίμαχης σύμβασης, μη συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος προαίρεσης και χωρίς ΦΠΑ, ανέρχεται στο ποσό των 140.000€. Συνεπώς, ανεξάρτητα από την κρίση επί της προδικαστικής προσφυγής, το ποσό των 700,00€ καθίσταται επιστρεπτέο στην προσφεύγουσα.

2. Επειδή, ο Αναθέτων Φορέας προκήρυξε με την υπ' αρ. .../2023 Διακήρυξη ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την παροχή υπηρεσιών καθαρισμού των κτιριακών εγκαταστάσεων του με προϋπολογισμό 140.000€ πλέον Φ.Π.Α., με δυνατότητα άσκησης δικαιώματος προαίρεσης κατά ένα επιπλέον έτος και προϋπολογισμού 140.000€ πλέον Φ.Π.Α. και κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής. Η ως άνω Διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) στις 22.03.2023 με Α.Δ.Α.Μ. ..., καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου έλαβε συστημικό αριθμό

3. Επειδή, ο ένδικος διαγωνισμός, ως εκ του αντικειμένου του και της προϋπολογισθείσας δαπάνης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 (Α' 147) και η ένδικη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV αυτού, περί έννομης προστασίας κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

4. Επειδή, η προσβαλλόμενη κοινοποιήθηκε προς τους ενδιαφερόμενους μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 20.06.2023, η δε προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως στις 30.06.2023, με κοινοποίηση αυτής ομοίως μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017. Μετ' εννόμου συμφέροντος η

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

προσφεύγουσα, που κατετάγη τρίτη στη σειρά μειοδοσίας, βάλλει κατά της αποδοχής της προσφοράς της δεύτερης παρεμβαίνουσας, και αναδειχθείσας οριστικής αναδόχου, καθώς και του πρώτου παρεμβαίνοντος, καταταγέντος δεύτερου στη σειρά μειοδοσίας.

5. Επειδή, στις 03.07.2023 ο Αναθέτων Φορέας ανήρτησε την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή στο πεδίο «Σημειώσεις και συνημμένα» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού, απέστειλε δε σχετικό μήνυμα αυθημερόν, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ προς τους ενδιαφερόμενους, σύμφωνα με το άρ. 365, παρ. 1, σημ. α' του Ν. 4412/2016 και το άρ. 9, παρ. 1, σημ. α' του π.δ. 39/2017.

6. Επειδή, με την υπ' αρ. 1188/2023 Πράξη του Προέδρου του 3ου Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία συζήτησης, κλήθηκε δε ο Αναθέτων Φορέας όπως καταθέσει απόψεις επί της προδικαστικής προσφυγής.

7. Επειδή, στις 12.07.2023 ο πρώτος παρεμβαίνων άσκησε παρέμβαση με κοινοποίηση αυτής μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, ως καταταγείς δεύτερος στη σειρά μειοδοσίας, κατά της αποδοχής της προσφοράς του οποίου στρέφεται η προσφεύγουσα.

8. Επειδή, στις 12.07.2023 η δεύτερη παρεμβαίνουσα άσκησε παρέμβαση με κοινοποίηση αυτής μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, ως αναδειχθείσα οριστική ανάδοχος, κατά της αποδοχής της προσφοράς της οποίας στρέφεται η προσφεύγουσα.

9. Επειδή, στις 17.07.2023 ο Αναθέτων Φορέας κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, τις από 14.07.2023 απόψεις του εμπροθέσμως, δοθέντος ότι η δέκατη πέμπτη ημέρα της σχετικής προθεσμίας συνέπιπτε με ημέρα εξαιρετέα (Σάββατο), ομοίως και η αμέσως επόμενη αυτής (Κυριακή).

10. Επειδή, στις 21.07.2023 η προσφεύγουσα κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, το με ίδια ημερομηνία

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

υπόμνημά της εμπροθέσμως. Περαιτέρω, στις 24.07.2023, η προσφεύγουσα κοινοποίησε το με ίδια ημερομηνία συμπληρωματικό υπόμνημά της ομοίως εμπροθέσμως, δοθέντος ότι η πέμπτη ημέρα της σχετικής προθεσμίας συνέπιπτε με ημέρα εξαιρετέα (Σάββατο), ομοίως, δε, και η αμέσως επόμενη αυτής (Κυριακή).

11. Επειδή, με την προσβαλλόμενη αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, η έγκριση του 2ου Πρακτικού της Επιτροπής διαγωνισμού και η ανάδειξη της δεύτερης παρεμβαίνουσας ως αναδόχου της επίμαχης Διακήρυξης.

12. Επειδή, η διακήρυξη αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (Ε.Α. ΣτΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕΛΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.). Ταυτόχρονα, επιβάλλεται να προσδιορίζονται επακριβώς σε αυτήν τα προς συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούμενα προσόντα και τα υποβλητέα, κατά την κατάθεση της προσφοράς δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (βλ. Πράξη VI Τμήματος ΕΛΣυν 70/2006). Σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιοκτικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως, δε, παγίως γίνεται δεκτό, οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης στους δημόσιους διαγωνισμούς επιτάσσουν στις αναθέτουσες αρχές να διατυπώνουν τους όρους διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης στην

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

προκήρυξη του διαγωνισμού με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία, κατά τρόπο ώστε αφενός να παρέχουν σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και επιδεικνύοντες τη συνήθη επιμέλεια διαγωνιζομένους τη δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενο των όρων αυτών και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο, αφετέρου, να καθιστούν δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα τιθέμενα κριτήρια (Ε.Σ Κλ.Ε 157/2017, Τμ. VI 2452/2012, 1643/2014, 6869/2015, 261/2017, βλ. και ΔΕΚ απόφαση της 18.10.2001, C-19/2000, SIAC Construcion Ltd, σκέψεις 41 έως 44, απόφαση της 29.4.2004, C-496/1999 Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, σκέψη 111, απόφαση της 10.5.2012, C-368/10, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών σκ. 109 επ.).

13. Επειδή, σύμφωνα με το άρ. 18 «Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» του Ν. 4412/2016, «1... 2. Κατά την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους...». Στο άρ. 313 «Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 84 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτοντες φορείς απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης του αναθέτοντος φορέα, την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά. Αν ο οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση του αναθέτοντα φορέα εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

καταπίπτει υπέρ του αναθέτοντα φορέα η εγγυητική επιστολή συμμετοχής...». Στο άρ. 68, παρ. 1 του Ν. 3863/2010 ορίζεται ότι «1. Η εκάστοτε αναθέτουσα αρχή, δηλαδή το Δημόσιο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), οι φορείς και οι οργανισμοί του δημόσιου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται από τις οικείες διατάξεις, η οποία (αρχή) αναθέτει απευθείας ή προκηρύσσει διαγωνισμό για την ανάθεση παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης, υποχρεούται να ζητά από τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης (εργολάβοι) να αναφέρουν στην προσφορά τους, εκτός των άλλων, τα εξής: α) Τον αριθμό των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο. β) Τις ημέρες και τις ώρες εργασίας. γ) Τη συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι. δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων. ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά. στ) Τα τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο, όταν πρόκειται για καθαρισμό χώρων. Οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης (εργολάβοι) υποχρεούνται, με ποινή αποκλεισμού, να εξειδικεύουν σε χωριστό κεφάλαιο της προσφοράς τους τα ως άνω στοιχεία. Στην προσφορά τους πρέπει να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, των αναλώσιμων, του εργολαβικού τους κέρδους και των νόμιμων υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να επισυνάπτουν στην προσφορά αντίγραφο της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι.». Σύμφωνα με το άρ. 1.7 «Αρχές εφαρμοζόμενες στη διαδικασία σύναψης» της Διακήρυξης «Οι οικονομικοί φορείς δεσμεύονται ότι: α) τηρούν και θα εξακολουθήσουν να τηρούν κατά την εκτέλεση της σύμβασης, εφόσον επιλεγούν, τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπιστεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους,...». Στο άρ. 2.2.7 «Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης» της Διακήρυξης προβλέπεται ότι «Οι οικονομικοί φορείς για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης απαιτείται να διαθέτουν, επί ποινή αποκλεισμού, τα παρακάτω πιστοποιητικά για την υπηρεσία καθαριότητας, σε ισχύ τα οποία θα προσκομιστούν από τον προσωρινό ανάδοχο, ως δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου. • ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2015 • ΕΛΟΤ EN ISO 14001:2015 • ΕΛΟΤ ISO 27001:2013 • ΕΛΟΤ ISO 37001:2017 • ISO 45001:2018. Η εν λόγω πιστοποίηση να συνοδεύεται από βεβαίωση που αποδεικνύει ότι έχουν ενσωματωθεί διαδικασίες και οδηγίες στο σύστημα διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία σύμφωνα και με την Εγκύκλιο αρ. 17312/Δ9.506/4-5-2020 του Υπουργείου Εργασίας, με σκοπό την πρόληψη της διάδοσης του κορωνοϊού SARS-COV - 2. • ISO 22301: 2019». Στο άρ. 2.2.9 «Κανόνες απόδειξης ποιοτικής επιλογής» ορίζεται ότι «Το δικαίωμα συμμετοχής των οικονομικών φορέων και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής τους, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2.2.1 έως 2.2.8, κρίνονται κατά την υποβολή της προσφοράς δια του ΕΕΕΣ, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2.2.9.1, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών της παραγράφου 2.2.9.2 και κατά τη σύναψη της σύμβασης δια της υπεύθυνης δήλωσης, της περ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 316 του ν. 4412/2016....». Σύμφωνα με το άρ. 2.2.9.2 «Αποδεικτικά μέσα» της Διακήρυξης «Α. Για την απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού κατ' άρθρο 2.2.3 και της πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής κατά τις παραγράφους 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7, οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα δικαιολογητικά του παρόντος. Η προσκόμιση των εν λόγω δικαιολογητικών γίνεται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3.2 από τον προσωρινό ανάδοχο.... Β.5. Οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν όταν ζητηθεί από τον αναθέτοντα φορέα, ως δικαιολογητικό προσωρινού αναδόχου τα αναγραφόμενα πιστοποιητικά στο άρθρο 2.2.7.». Σύμφωνα με το άρ. 2.4.4 «Περιεχόμενα Φακέλου «Οικονομική Προσφορά» / Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών» της Διακήρυξης «...Στην οικονομική

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

προσφορά τους, οι οικονομικοί φορείς, επίσης πρέπει να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, των αναλώσιμων, του εργολαβικού τους κέρδους και των νόμιμων υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων...». Στο άρ. 3.1.2 «Αξιολόγηση προσφορών» της Διακήρυξης ορίζεται ότι «...Εάν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης, ο αναθέτων φορέας απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς, μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ, να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται το άρθρο 313 του ν.4412/2016. Εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, η προσφορά απορρίπτεται. Σε κάθε περίπτωση, η κρίση του Αναθέτοντος Φορέα σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και την αποδοχή ή όχι των σχετικών εξηγήσεων εκ μέρους των προσφερόντων ενσωματώνεται στην κατωτέρω ενιαία απόφαση...».

14. Επειδή, με τον πρώτο λόγο της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής που αφορά στην προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ενώ είχε απαντήσει θετικά στο ερώτημα του ΕΕΕΣ σχετικά με το αν είναι σε θέση να προσκομίσει πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες, εντούτοις, στα δικαιολογητικά κατακύρωσης που υπέβαλε, δεν συμπεριλαμβάνεται η προσβασιμότητα για άτομα με ειδικές ανάγκες, αναφέρει δε ότι δεν έχει υποβάλει οποιοδήποτε άλλο πιστοποιητικό ανεξάρτητου οργανισμού που να βεβαιώνει ότι συμμορφώνεται με τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες. Βάσει των ανωτέρω, ισχυρίζεται πως η προσφορά της δεν πληροί τη σχετική απαίτηση της διακήρυξης, όπως αυτή εξειδικεύεται στο Ε.Ε.Ε.Σ. και πως, επιπρόσθετα, η

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

περιλαμβανόμενη στο Ε.Ε.Ε.Σ. δήλωσή της είναι ψευδής ως προς το σκέλος της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες. Η δεύτερη παρεμβαίνουσα υποστηρίζει πως η προσφεύγουσα προβαίνει σε μια αυθαίρετη ερμηνεία του άρ. 2.2.7 της εν θέματι Διακήρυξης, το οποίο προβλέπει τα Πρότυπα Διασφάλισης Ποιότητας και τα Πρότυπα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης που όφειλαν να διαθέτουν οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς στον προκείμενο διαγωνισμό και πως δεν προβλέπεται σε διάταξη της Διακήρυξης ότι τα ISO του αναδόχου θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν προσβασιμότητα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ούτε και προβλέπεται πουθενά στη Διακήρυξη (ιδίως στο άρθρο 2.2.9.2) ότι θα όφειλε η ίδια να προσκομίσει κάποιο σχετικό αποδεικτικό έγγραφο, συνεπώς, δεν είχε υποχρέωση υποβολής σχετικών πιστοποιητικών, αναφέρει δε ότι προφανώς στο ΕΕΕΣ του διαγωνισμού εκ παραδρομής είχε μείνει η φράση «συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες», από άλλες Διακηρύξεις στις οποίες υπάρχει πράγματι η οικεία απαίτηση. Περαιτέρω, ισχυρίζεται πως το γεγονός ότι τα Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης της ίδιας υποστηρίζονται για ΑΜΕΑ αποδεικνύεται από την υπ' αρ. ... Βεβαίωση με την οποία βεβαιώνεται ότι οι υπηρεσίες παρέχονται με δυνατότητα υποστήριξης προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες (ΑΜΕΑ), την οποία παραθέτει στην παρέμβασή της, την οποία υποστηρίζει ότι δεν είχε υποχρέωση να την προσκομίσει. Επικουρικά, ισχυρίζεται πως, ακόμα και στην υποθετική περίπτωση που υπήρχε κάποια έλλειψη στα δικαιολογητικά κατακύρωσής της, θα ήταν ανεπίτρεπτος ο αποκλεισμός της, και απλώς θα αναπεμπόταν η υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή για να της ζητήσει συμπλήρωση των δικαιολογητικών κατ' άρ. 103 Ν. 4412/2016. Ο Αναθέτων Φορέας με τις απόψεις του υποστηρίζει πως στις διατάξεις της Διακήρυξης δεν προβλέπεται ότι οι συμμετέχοντες ή ο ανάδοχος όφειλαν να προσκομίσουν κάποια βεβαίωση περί του ότι τα ISO τους συμπεριλαμβάνουν προσβασιμότητα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ιδίως στο άρθρο 2.2.9.2 και πως το ΕΕΕΣ του διαγωνισμού βασίζεται στο προδιατυπωμένο πρότυπο, και γι' αυτό συμπεριλαμβάνεται και η φράση «συμπεριλαμβανομένης της

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες», αλλά, πάντως, με βάση τη Διακήρυξη του διαγωνισμού, δεν υπήρχε υποχρέωση προσκόμισης τέτοιας βεβαίωσης, περαιτέρω, υποστηρίζει πως, σε κάθε περίπτωση, αν υπήρχε κάποια έλλειψη στα δικαιολογητικά κατακύρωσης θα καλούσε την ανάδοχο σε συμπλήρωση με τη διάταξη του άρθρου 103 Ν. 4412/2016. Η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της υποστηρίζει πως οι ανωτέρω ισχυρισμοί του Αναθέτοντος Φορέα είναι αβάσιμοι και μη νόμιμοι, διότι το ΕΕΕΣ αποτελεί παράρτημα της διακήρυξης (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ, σελ. 57 αυτής), δηλαδή μέρος αυτής και, συνεπώς, οι απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στο ΕΕΕΣ αποτελούν απαιτήσεις της διακήρυξης, δεσμεύουσες τόσο τους διαγωνιζόμενους, όσο και την αναθέτουσα αρχή και πως όφειλε να απορρίψει την προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας. Ακόμη, ισχυρίζεται πως ο ισχυρισμός του Αναθέτοντος Φορέα περί συμπλήρωσης των δικαιολογητικών κατακύρωσης, κατ' αρ. 103 του Ν. 4412/2016, είναι αβάσιμος και μη νόμιμος, διότι, στην ανωτέρω διάταξη, προβλέπεται η πρόσκληση του προσωρινού αναδόχου να προσκομίσει τα ελλείποντα δικαιολογητικά ή να συμπληρώσει τα ήδη υποβληθέντα ή να παράσχει διευκρινίσεις όσον αφορά τα δικαιολογητικά αυτά, εν προκειμένω όμως πρόκειται για υποβληθέν δικαιολογητικό, που παρουσιάζει έλλειψη μη δυνάμενη να καλυφθεί με την προσκόμιση άλλου δικαιολογητικού ή την παροχή διευκρινίσεων.

15. Επειδή, επί του πρώτου λόγου της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής που αφορά στην προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας, λεκτέα τα εξής: Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των άρ. 2.2.7, 2.2.9 και 2.2.9.1 της Διακήρυξης, οι διαγωνιζόμενοι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν «• ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2015 • ΕΛΟΤ EN ISO 14001:2015 • ΕΛΟΤ ISO 27001:2013 • ΕΛΟΤ ISO 37001:2017 • ISO 45001:2018. Η εν λόγω πιστοποίηση να συνοδεύεται από βεβαίωση που αποδεικνύει ότι έχουν ενσωματωθεί διαδικασίες και οδηγίες στο σύστημα διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία σύμφωνα και με την Εγκύκλιο αρ. 17312/Δ9.506/4-5-2020 του Υπουργείου Εργασίας, με σκοπό την πρόληψη της διάδοσης του κορωνοϊού SARS-COV -2. • ISO 22301: 2019», τα οποία προσκομίζονται από τον προσωρινό ανάδοχο, κατά το στάδιο προσκόμισης των

δικαιολογητικών κατακύρωσης. Στο αναρτηθέν στο πεδίο «Σημειώσεις και συνημμένα» του διαγωνισμού από την Αναθέτουσα Αρχή υπόδειγμα ΕΕΕΣ, στο πεδίο Δ: Συστήματα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης τίθεται ως ερώτημα «Θα είναι σε θέση ο οικονομικός φορέας να προσκομίσει πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες;» (σελ. 25/27). Η δεύτερη παρεμβαίνουσα, προφανώς χρησιμοποίησε το εν λόγω υπόδειγμα, συμπληρώνοντας αυτό και απαντώντας «Ναι» στο παραπάνω ερώτημα (βλ. αρχείο με τίτλο «1ΕΕΕΣ ... (Κ) ΨΥ.pdf», σελ. 15/16, που βρίσκεται εντός του φακέλου «Δικαιολογητικά- Τεχνική»). Ωστόσο, δοθέντος ότι στο παραπάνω άρ. 2.2.7 της Διακήρυξης προβλέπεται ρητά και μονοσήμαντα οι οικονομικοί φορείς να διαθέτουν μόνο τα εκεί αναφερόμενα πιστοποιητικά, όπως βάσιμα υποστηρίζει η δεύτερη παρεμβαίνουσα, προφανώς από παραδρομή στο αναρτηθέν από την Αναθέτουσα Αρχή ΕΕΕΣ παρέμεινε η συγκεκριμένη απαίτηση περί «προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες». Συνεπώς, δοθέντος ότι ουδείς αποκλείεται για λόγο μη προβλεπόμενο στη διακήρυξη (βλ. Απόφαση ΔΕΕ της 2ας Ιουνίου 2016 επί της υπόθεσης C- 27/15 Pippo Pizzo κατά CRGT srl), ο δε διαγωνιζόμενος οφείλει να υποβάλει μόνον τα αξιούμενα από την διακήρυξη ή από τυχόν άλλη διάταξη, στην οποία αυτή ρητώς παραπέμπει, και κατά συνέπεια, ανεξαρτήτως παντός άλλου, δεν συντρέχει λόγος αποκλεισμού για δικαιολογητικά/στοιχεία μη απαιτούμενα από τη διακήρυξη (ΕΑ του ΣΤΕ 18, 19/2011, 14 3703/2010, 1616, 254/2008), ουδόλως η δεύτερη παρεμβαίνουσα είχε υποχρέωση όπως προσκομίσει πρότυπα διασφάλισης ποιότητας όσον αφορά την προσβασιμότητα για άτομα με ειδικές ανάγκες, απορριπτομένου ως νόμω αβασίμου του πρώτου λόγου της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής.

16. Επειδή, με τον δεύτερο λόγο που αφορά στην προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας, η προσφεύγουσα υποστηρίζει πως η συνολική προσφερθείσα τιμή υπολείπεται της απαιτούμενης εργατικής δαπάνης.

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

Ειδικότερα, ως προς το εργατικό κόστος, αναφέρει πως, σύμφωνα με την οικονομική προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας, ανέρχεται σε συνολικό ετήσιο ποσό 102.680,00 € το οποίο αναλύεται: □ Ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων: 83.735,00 € □ Ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά: 18.945,00 €, παραθέτει δε τις σχετικές διατάξεις της Διακήρυξης, καθώς και τον πίνακα που η δεύτερη παρεμβαίνουσα υπέβαλε, με τα στοιχεία του άρ. 68 του Ν. 3863/2010, όπως ισχύει. Ακολουθώντας, για τα εκεί δηλωθέντα άτομα, τα οποία θα απασχοληθούν σε κάθε κτίριο κατά τις ημέρες και ώρες που ορίζονται στο άρ. 2 του Παραρτήματος Ι της Διακήρυξης, το ελάχιστο εργατικό κόστος, βάσει του ελάχιστου νόμιμου ημερομισθίου, όπως αυτό ισχύει μετά την αύξηση από 1η Απριλίου 2023 του κατώτατου ορίου μισθών και ημερομισθίων, (με την υπ' αριθ. 31986 απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ΦΕΚ 31986 Τεύχος Β' 2003/28-3-2023) και των ισχυουσών διατάξεων της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας, υποστηρίζει ότι ανέρχεται στα ποσά που παρατίθενται στους πίνακες στην προδικαστική προσφυγή της, δυνάμει των οποίων εξάγει, ως γενικό ετήσιο σύνολο εργατικής δαπάνης, το ποσό των 114.315,46 €, ως νόμιμες αποδοχές εργαζομένων το ποσό των 93.212,08 € και εργοδοτικές εισφορές ΙΚΑ 21.103,37 €, που υπερβαίνει το ποσό που έχει δηλώσει η δεύτερη παρεμβαίνουσα. Συνεπώς, υποστηρίζει πως η προσφορά της, που δεν καλύπτει την ελάχιστη νόμιμη δαπάνη για τις πάσης φύσεως αποδοχές και τις αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο, είναι απορριπτικά. Η δεύτερη παρεμβαίνουσα υποστηρίζει πως οι σχετικοί ισχυρισμοί της προσφεύγουσας είναι προδήλως αόριστοι και απαράδεκτοι, καθώς η διαφορά στον τρόπο υπολογισμού μεταξύ των διαγωνιζομένων, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούν την εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία, δεν δύναται να οδηγήσει στον αποκλεισμό της μίας εξ αυτών, εν προκειμένω της ίδιας, διότι δεν ακολούθησε τον τρόπο υπολογισμού της προσφεύγουσας, η οποία, σε κάθε περίπτωση, δεν προσδιορίζει ποιο το συγκεκριμένο σημείο της οικονομικής προσφοράς της πάσχει, ήτοι ποια ακριβώς είναι η πλημμέλεια κατά τον υπολογισμό του

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

εργατικού κόστους. Εξάλλου, υποστηρίζει πως απαραδέκτως και αορίστως η προσφεύγουσα επικαλείται ότι το εργατικό κόστος που υπολόγισε η ίδια δεν είναι νόμιμο, εφόσον παραθέτει δικούς της υπολογισμούς ως προς το ορθό εργατικό κόστος, χωρίς να αποδεικνύει ότι υπάρχει συγκεκριμένο σφάλμα στον υπολογισμό που έκανε, που να έχει ως αποτέλεσμα το συνολικό εργατικό κόστος που υπολογίζει να είναι κατώτερο του νομίμου. Περαιτέρω, ισχυρίζεται πως, σε καμία περίπτωση ο Αναθέτων Φορέας δεν είχε υποχρέωση να την καλέσει σε εξηγήσεις για υποβολή «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς», για το εργατικό κόστος που υπολογίζει. Ο Αναθέτων Φορέας με τις απόψεις του υποστηρίζει πως ο ισχυρισμός περί εσφαλμένου υπολογισμού του εργατικού κόστους προβάλλεται όλως αορίστως, διότι η προσφεύγουσα δεν προσάπτει συγκεκριμένο σφάλμα στους υπολογισμούς της δεύτερης παρεμβαίνουσας, αλλά απλώς παρέθεσε μια σειρά δικών της υπολογισμών που καταλήγουν στο υποτιθέμενο νόμιμο εργατικό κόστος, με συνέπεια ο εν λόγω ισχυρισμός της να είναι απορριπτέος ως αόριστος και πως, σε κάθε περίπτωση, ακόμα κι αν ήθελε κριθεί ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, πρέπει η υπόθεση να αναπεμφθεί για να κληθεί σε διευκρινίσεις, και όχι να απορριφθεί άνευ ετέρου. Η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της υποστηρίζει πως ο Αναθέτων Φορέας γνωρίζει ότι δεν περιλαμβάνονταν υπολογισμοί στην προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας, από τους οποίους να προκύπτει το δηλωθέν με την οικονομική προσφορά της ποσό για τις πάσης φύσεως αποδοχές και τις αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο, καθώς δεν ζητείτο από τη διακήρυξη ανάλυση του τρόπου υπολογισμού του εργατικού κόστους και δεν υποβλήθηκε οποιαδήποτε τέτοια ανάλυση και πως, για τον λόγο αυτό, δεν ήταν δυνατό να γνωρίζει σε ποιο ή σε ποια σημεία έσφαλε στους υπολογισμούς της. Περαιτέρω, υποστηρίζει πως, εν προκειμένω, πρόκειται για προσφορά που δεν καλύπτει το νόμιμο εργατικό κόστος, χωρίς να απαιτείται να ανευρεθεί σε ποιο σημείο ακριβώς υπάρχουν σφάλματα, διότι, το νόμιμο εργατικό κόστος είναι ανελαστικό, καθώς βασίζεται σε διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, προβαίνει, δε σε αντιπαραβολή της δηλωθείσας εργατικής δαπάνης μεταξύ

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

της ίδιας και της δεύτερης παρεμβαίνουσας. Περαιτέρω, υποστηρίζει πως όφειλε η αναθέτουσα αρχή να καλέσει τους διαγωνιζόμενους να παράσχουν διευκρινίσεις, υποβάλλοντας αναλύσεις του τρόπου υπολογισμού του εργατικού κόστους που δήλωσαν και να ελέγξει τη νομιμότητά τους. Εν συνεχεία, αναφέρει πως η Επιτροπή διαγωνισμού δεν είχε τη δυνατότητα να ελέγξει και να αξιολογήσει εάν η περιλαμβανόμενη σε κάθε προσφορά εργατική δαπάνη είναι η ελάχιστη απαιτούμενη νόμιμη εργατική δαπάνη και τούτο διότι στις προσφορές δεν περιλαμβανόταν σχετική ανάλυση και δεν παρέχονταν υπολογισμοί από τους οποίους να προκύπτει η δηλούμενη με κάθε προσφορά εργατική δαπάνη και, επομένως ήταν αδύνατο η Επιτροπή διαγωνισμού να εντοπίσει εάν υπήρχαν ή όχι πλημμέλειες στις προσφορές όσον αφορά την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας και πως, τόσο η Επιτροπή διαγωνισμού, όσο και η αναθέτουσα αρχή όφειλαν να διαπιστώσουν την ύπαρξη της μεγάλης διαφοράς ανάμεσα στο ποσό της εργατικής δαπάνης που περιλαμβάνεται σε καθεμιά από τις ως άνω προσφορές (διαφοράς που δεν δικαιολογείται λόγω της ανελαστικότητας της εργατικής δαπάνης) και να εφαρμόσουν τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρ. 88 Ν. 4412/2016 και, ακολούθως, προβαίνει σε παράθεση αναλυτικών υπολογισμών του νόμιμου εργατικού κόστους που απαιτείται για την εκτέλεση της σύμβασης καθώς και των σχετικών στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη. Ακολούθως, ως προς τις λοιπές δαπάνες της σύμβασης, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται πως η διαφορά που προκύπτει μεταξύ της συνολικής προσφοράς της δεύτερης παρεμβαίνουσας και του εργατικού κόστους είναι (103.000,00 €-102.680,00 €=) 320,00 € ετησίως, ποσό με το οποίο πρέπει να καλύψει το κόστος υλικών και αναλωσίμων, το διοικητικό κόστος, το εργολαβικό της κέρδος και τις υπέρ τρίτων κρατήσεις, αναφέρει δε ότι, σύμφωνα με το άρ. 2 του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης (σελ. 54), τα προϊόντα καθαρισμού και απολύμανσης, τα εργαλεία - μέσα καθαρισμού, τα μηχανήματα που απαιτούνται καθώς και οι σάκοι απορριμμάτων βαρύνουν τον ανάδοχο. Ακολούθως, επισημαίνει πως το συνολικό εμβαδόν των προς καθαρισμό χώρων όλων των κτιρίων της ... ανέρχεται, σύμφωνα με τα στοιχεία της διακήρυξης, σε 8.470 τετραγωνικά μέτρα, καθώς και ότι στα κτίρια αυτά

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

υπάρχουν (όπως αναφέρεται στις διευκρινίσεις που παρασχέθηκαν από τον Αναθέτοντα Φορέα με το υπ' αρ. πρωτ. .../07-4-23 έγγραφό της) 80 W.C., παραθέτει δε τα υλικά που απαιτούνται για τον καθαρισμό των κτιρίων της σύμβασης, ως επίσης και πίνακα υπολογισμού, με την ελάχιστη δαπάνη που απαιτείται για υλικά και αναλώσιμα. Συναφώς, υποστηρίζει πως οι αναφερόμενες στον εν λόγω πίνακα τιμές είναι οι τιμές προμήθειας που εξασφαλίζει η ίδια από τους προμηθευτές της, με τις εκπτώσεις που εφαρμόζονται στα απορρυπαντικά- χημικά καθαρισμού (ανερχόμενες σε ποσοστό πάνων από 40%) λόγω των μακροχρόνιων συνεργασιών της, όπως προκύπτουν από τα συνυποβαλλόμενα τιμολόγια. Ωστόσο, αναφέρει πως το ποσό των 320,00 € δεν καλύπτει ούτε κατ' ελάχιστον την απαιτούμενη δαπάνη για την προμήθεια των ανωτέρω υλικών και αναλωσίμων, αναφέρει δε ότι ο ανάδοχος υποχρεούνται και για τον εφοδιασμό όλων των W.C. με χαρτί υγείας και υγρό σαπούνι, παραθέτει δε σχετικούς υπολογισμούς για την απαιτούμενη δαπάνη, υποστηρίζοντας ότι αυτή ανέρχεται σε $5.210,63\text{€} + 651,10\text{€} + 2.025,64\text{€} = 7.887,37\text{€}$, δηλαδή υπερβαίνει κατά πολύ το ποσό των 320,00 €, που η δεύτερη παρεμβαίνουσα έχει περιλάβει στην οικονομική της προσφορά για όλες τις λοιπές (πλην εργατικού κόστους) δαπάνες της σύμβασης, περιλαμβανομένου του εργολαβικού της κέρδους. Περαιτέρω, ως προς το διοικητικό κόστος, αναφέρει πως η ελάχιστη δαπάνη για την κάλυψη των απαιτήσεων της διακήρυξης, όπως αυτές προκύπτουν από την περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης, τις τεχνικές προδιαγραφές, τα στοιχεία της προσφοράς της δεύτερης παρεμβαίνουσας και τους κανόνες της λογικής και της κοινής πείρας προσδιορίζεται στην προμήθεια εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης, που υπολογίζει στο ποσό των $(5.600,00\text{€} \times 4\text{τριμ.} \times 0,50\% =) 112,00\text{€}$, ή, εάν εκδοθεί εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, με παρακατάθεση του ποσού για το οποίο θα εκδοθεί η εγγυητική επιστολή, η ελάχιστη δαπάνη για την έκδοσή της ανέρχεται, σύμφωνα με τους όρους του Τ.Π. & Δανείων (δημοσιευμένους στην ηλεκτρονική σελίδα του Τ.Π. & Δανείων), σε ποσό 30,00 €, στο κόστος ασφαλιστηρίου συμβολαίου που αναφέρει πως η δεύτερη παρεμβαίνουσα υπολογίζει σε 575,26 €, τη δαπάνη για τεχνικό ασφαλείας και

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

γιατρό εργασίας που η προσφεύγουσα υπολογίζει σε 184,00 €. Ακόμη, αναφέρει πως η εισφορά υπέρ ΕΛΠΚ ανέρχεται σε 20,00€ ανά εργαζόμενο, και συνολικά σε ποσό ($20,00 \text{ €} \times 14 \text{ εργαζόμενοι} =$) 280,00 €, άρα, σύμφωνα με τα ανωτέρω, ισχυρίζεται πως το ελάχιστο διοικητικό κόστος για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης ανέρχεται σε ποσό ($30 + 575,26 + 184 + 280 =$) 1.069,26 €, μη υπολογιζόμενης της δαπάνης για την απασχόληση επόπτη εργασίας, που απαιτείται από τη διακήρυξη και δηλώνεται από την εταιρία ότι θα διατεθεί και της δαπάνης για λειτουργικά έξοδα. Ως προς τις κρατήσεις υπέρ τρίτων, σύμφωνα με την οικονομική προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας, η προσφεύγουσα αναφέρει ότι ανέρχονται σε ($103.000 \times 0,12432\% =$) 128,05 €. Βάσει των ανωτέρω, η προσφεύγουσα υποστηρίζει πως στην οικονομική προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας, περιλαμβάνεται το ποσό των 320,00 € ως συνολική δαπάνη για ένα έτος για όλα τα λοιπά κόστη του έργου (πλην του εργατικού κόστους), ήτοι για υλικά, αναλώσιμα, εργαλείου, εξοπλισμό, διοικητικό κόστος, κρατήσεις υπέρ τρίτων και εργολαβικό κέρδος και πως, αφαιρουμένου από το ανωτέρω ποσό των 320,00 € του ποσού των κρατήσεων, το ποσό που απομένει, ήτοι ($320,00 - 128,05 =$) 191,95 € ετησίως, είναι πασιφανές ότι δεν επαρκεί για την κάλυψη των λοιπών δαπανών που προαναφέρθηκαν για τα υλικά και αναλώσιμα και για διοικητικό κόστος. Ο Αναθέτων Φορέας, επί των ανωτέρω, υποστηρίζει πως κατά την κρίση της Επιτροπής του διαγωνισμού δεν υπήρχαν ενδείξεις ότι η εν λόγω προσφορά είναι υπερβολικά χαμηλή και πως, βασιζόμενη στην εμπειρία της από την εκτέλεση των αντίστοιχων συμβάσεων κατά τα τελευταία έτη έκρινε ότι τα ποσά που δηλώνουν οι συμμετέχουσες για το διοικητικό κόστος/κόστος αναλωσίμων/εργολαβικό κέρδος είναι εύλογα και επαρκή, διότι άλλωστε τα ποσά που δηλώνονται απέχουν μακράν του μηδενικού. Ειδικότερα, όσον αφορά το κόστος ασφαλιστηρίου συμβολαίου, οι συμμετέχοντες μπορούν να υπολογίσουν μηδενικό ή και μικρό αναλογικό κόστος, ανάλογα με τη συμφωνία που έχουν με την ασφαλιστική εταιρία και τον αριθμό των συμβάσεων που εκτελούν, το αυτό αναφέρει πως ισχύει για το κόστος ιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας. Εν συνεχεία, υποστηρίζει πως, σε κάθε περίπτωση, ακόμα κι αν ήθελε κριθεί ότι η προσφορά είναι

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

ασυνήθιστα χαμηλή, πρέπει η υπόθεση να αναπεμφθεί για να κληθεί σε διευκρινίσεις, και όχι να απορριφθεί άνευ ετέρου. Η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της υποστηρίζει πως ο Αναθέτων Φορέας ουδόλως απαντά στους ειδικούς ισχυρισμούς της για το κόστος προμήθειας των υλικών καθαρισμού και των αναλωσίμων, το κόστος προμήθειας του χαρτιού υγείας και του κρεμοσάπουνου, με τα οποία πρέπει να εφοδιάζονται καθημερινά τα 80 W.C., δεν ισχυρίζεται καν ότι οι υπολογισμοί τη για τις απαιτούμενες ποσότητες των υλικών και αναλωσίμων που περιλαμβάνονται στην προσφυγή της είναι εσφαλμένοι και ουδόλως αντικρούει τις σχετικές δαπάνες που απαιτούνται, όπως αυτές υπολογίζονται αναλυτικά στην προσφυγή της. Η δεύτερη παρεμβαίνουσα επί του λόγου αυτού υποστηρίζει πως η προσφεύγουσα παραθέτει τον δικό της τρόπο υπολογισμού του διοικητικού κόστους και του κόστους αναλωσίμων, διατείνεται δε ότι τα δικά της κόστη είναι ασυνήθιστα χαμηλά για το μόνο λόγο ότι αποκλίνουν από αυτά. Σε κάθε περίπτωση, αναφέρει πως η προσφεύγουσα παραθέτει μια σειρά υπολογισμών για το κόστος του τεχνικού ασφαλείας και του ιατρού εργασίας, προφανώς έχοντας ως γνώμονα την δική της επιχειρηματική συμφωνία με την εταιρεία που την υποστηρίζει, και χωρίς να λαμβάνει υπόψη το ενδεχόμενο να έχει δική της ευνοϊκότερη συμφωνία. Εν συνεχεία, αναφέρει πως, ακόμη και αν λάβει υπόψη τον τρόπο υπολογισμού της προσφεύγουσας, κατ' ορθή εκδοχή για το κόστος του τεχνικού ασφαλείας και του ιατρού εργασίας απαιτούνται 14 άτομα * 0,4 ώρες * 11,14€ ανά ώρα = 62,40€ και πως, από το έντυπο της εγγυητικής επιστολής που υποβάλαμε στον ηλεκτρονικό χώρο του διαγωνισμού και μπορούσε ευχερώς να το δει προκύπτει ότι στο τέλος του εγγράφου αναφέρεται με κεφαλαία γράμματα ότι «ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΑΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΕΥΡΩ 14,00», αναφέρει δε ότι για την μέλλουσα εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης το αναμενόμενο κόστος θα είναι: 103.000,00€ τιμή προσφοράς της * 4% το ποσοστό = 4.120,00€ * 0,5% για δικαιώματα υπέρ του ταμείου παρακαταθηκών και δανείων = 20,60€. Ως προς το ασφαλιστήριο συμβόλαιο, υποστηρίζει πως αυτό έχει εξοφληθεί και είναι στην επιχειρηματική της επιλογή να κατανείμει το κόστος του αναλογικά στα έργα που εκτελεί, αναφέρει δε ότι για τεχνικό ασφαλείας και του ιατρό

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

εργασίας 62,40€ + Κόστος εγγυητικής επιστολής συμμετοχής 14,00€ + Κόστος εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης 20,60€ = 97,00€, ποσό που υπερκάλυψε δηλώνοντας 120,00€. Αναφορικά με τα αναλώσιμα, υποστηρίζει πως, ένεκα του μειοδοτικού διαγωνισμού, συμπίεσαμε το κόστος στα 60,00€ ποσόν το οποίο και η ίδια η Αναθέτουσα Αρχή έκρινε ως εύλογο και δεν την κάλεσε για εξηγήσεις, υποστηρίζει δε ότι η προσφεύγουσα δεν λαμβάνει υπόψη ότι ήδη εκτελεί το συγκεκριμένο έργο, και είναι φυσικό και επόμενο να γνωρίζει ακριβώς τις ανάγκες και να έχει απόθεμα υλικών και εργαλείων στο χώρο του έργου, το οποίο φυσικά γνωρίζει η Αναθέτουσα Αρχή. Ακολούθως, αναλύει την προσφορά της ως εξής: Εργατικό κόστος 102.400,00€ + Εισφορά υπέρ του Ε.Λ.Π.Κ. $14 \times 20,00€ = 280,00€$ + Διοικητικό κόστος παροχής υπηρεσιών 120,00€ + Κόστος αναλωσίμων 60,00€ + Εργολαβικό όφελος 11,00€ + Νόμιμες κρατήσεις υπέρ δημοσίου και τρίτων 129,00€ = 103.000,00€, ενόψει δε των ανωτέρω, υποστηρίζει πως δεν προέκυψαν προφανείς λόγοι, ώστε να δημιουργηθούν αμφιβολίες ως προς τη φερεγγυότητα της προσφοράς και, συνακόλουθα, να ανακύψει ζήτημα περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, λαμβανομένων, μάλιστα, υπόψη των υπηρεσιών που καλείται να παράσχει, της σχετικής εμπειρίας της, της προϋπολογιζόμενης δαπάνης της σύμβασης, των προσφορών των λοιπών οικονομικών φορέων και πως κανένας διαγωνιζόμενος εκ των υπολοίπων δεν πρόβαλε ενώπιον της αναθέτουσας, ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς από την ίδια, ώστε να γεννηθεί υποχρέωση του Αναθέτοντος Φορέα να κινήσει τη διαδικασία διευκρινίσεων του άρ. 88 του Ν. 4412/2016, συνεπώς, δοθέντος ότι η προσφορά της δεν καταλήγει σε αρνητικό ή μηδενικό αποτέλεσμα που να την καθιστά ζημιογόνα ή μη ρεαλιστική, αλλά εμφανίζει συγκεκριμένο ποσοτικό μέγεθος, το οποίο είναι εύλογο για τις ανάγκες της σύμβασης και δεν μπορεί να θεωρηθεί, με βάση και τα επί μέρους δεδομένα του συγκεκριμένου διαγωνισμού, ως ασυνήθιστα χαμηλό, νομίμως ο Αναθέτων Φορέας έκρινε ότι η προσφορά της δεν παρίσταται *prima facie* ασυνήθιστα χαμηλή και δεν την κάλεσε σε διευκρινίσεις. Η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της υποστηρίζει πως η δεύτερη παρεμβαίνουσα αποσιωπά το γεγονός ότι στην προσφορά της

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

δεν περιλαμβάνονταν οποιαδήποτε ανάλυση ούτε υπολογισμοί ούτε οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, από τα οποία να προκύπτει το δηλωθέν με την οικονομική προσφορά της εργατικό κόστος και ότι για το λόγο αυτό δεν ήταν δυνατό να γνωρίζει σε ποιο ή σε ποια σημεία έσφαλε στους υπολογισμούς της και, συνεπώς, δεν ήταν δυνατό να προσάψει συγκεκριμένο σφάλμα στον υπολογισμό από την παρεμβαίνουσα του εργατικού κόστους της προσφοράς της. Περαιτέρω, υποστηρίζει πως το γεγονός πως το εργατικό κόστος που έχει περιλάβει στην προσφορά της υπολείπεται του νόμιμου εργατικού κόστους αποδεικνύεται από τους ισχυρισμούς που η ίδια έχει προβάλει με την από 12/07/2023 παρέμβασή της επί της με ΓΑΚ ΕΑΔΗΣΥ 991/2023 προδικαστικής προσφυγής που έχει ασκήσει ο πρώτος παρεμβαίνων, με το δε συμπληρωματικό υπόμνημά της υποστηρίζει πως, βάσει της μεθόδου και των στοιχείων υπολογισμού που χρησιμοποιεί και του ως άνω συνολικού αριθμού εργατωρών που απαιτούνται κατά τους όρους της διακήρυξης, η εξαγόμενη εργατική δαπάνη ανέρχεται σε (13.791,56 ώρες X 8,09 €/ώρα =) 111.573,71 €, δηλαδή υπερβαίνει κατά πολύ τη συνολική εργατική δαπάνη που έχει περιλάβει στην προσφορά της. Ακολούθως, προβαίνει σε περαιτέρω ανάλυση της δηλωθείσας από αυτήν εργατικής δαπάνης και, στο συμπληρωματικό υπόμνημα, σε παράθεση της διαφοράς του συνολικού εργατικού κόστους που περιλαμβάνεται στην προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας από το συνολικό νόμιμο εργατικό κόστος.

17. Επειδή, επί του δεύτερου λόγου που αφορά στη δεύτερη παρεμβαίνουσα, λεκτέα τα εξής: Από το συνδυασμό των διατάξεων του Ν. 4412/2016 και της Διακήρυξης, συνάγεται ότι είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη οικονομική προσφορά η οποία δεν καλύπτει το ελάχιστο εργατικό κόστος για την παροχή των προς ανάθεση υπηρεσιών, όπως το κόστος αυτό προσδιορίζεται από την ισχύουσα εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία και την οικεία Συλλογική Σύμβαση Εργασίας ή στην Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι (πρβλ. Επ.Αν.ΣτΕ 313/2015, 441/2014, 328,198, 187/2013 κ.ά.), που, κατ' απαίτηση της Διακήρυξης και με βάση σχετική δήλωση του οικονομικού φορέα θα απασχοληθεί κατά την εκτέλεση της σύμβασης. Απαράδεκτη, εξάλλου, είναι

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

και οικονομική προσφορά η οποία περιλαμβάνει εργατικό κόστος που δεν αναλύεται επαρκώς, ήτοι κατά τρόπο που να καθιστά ευχερή τον έλεγχο των στοιχείων που λήφθηκαν υπόψη για τον προσδιορισμό του και τη διάγνωση του τρόπου εξαγωγής του σχετικού ποσού. Περαιτέρω, ωστόσο, κατά την επίσης έννοια των παραπάνω διατάξεων, η απαιτούμενη ανάλυση του δηλωθέντος εργατικού κόστους αποσκοπεί στη διακρίβωση, ότι, κατά τον υπολογισμό του, δεν λήφθηκαν υπόψη στοιχεία που προσκρούουν στους όρους της Διακήρυξης και στην επαλήθευση της νομιμότητας της οικονομικής προσφοράς, με τη διασφάλιση ότι δεν παραβιάστηκαν διατάξεις της κείμενης εργατικής νομοθεσίας, κατά τρόπο που πλήττει τα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα των εργαζόμενων, και με περαιτέρω συνέπεια υπολογισμό εργατικού κόστους κατώτερου του νόμιμου ελάχιστου εργατικού κόστους - που αποτελεί και το προέχον κριτήριο αποδοχής της οικονομικής προσφοράς (βλ. και ΔΕφ...ς Ν170/2020, σκ. 16). Εν προκειμένω, από την υποβληθείσα οικονομική προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας δεν προκύπτει το ποσό του ημερομισθίου που ελήφθη υπόψη, καθώς, στον εκεί παρατεθέντα πίνακα αναφέρονται μόνο τα εξής στοιχεία: *«Αριθμός των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο, Ημέρες και ώρες εργασίας, Συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, Ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων, Ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά, Τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο»* (βλ. αρχείο με τίτλο «1Οικονομική ... (Κ) ΨΥ.pdf» εντός του φακέλου «2Οικονομική ... (Κ)»). Περαιτέρω, στο αρχείο με τίτλο «2ΕΓΣΣΕ 2022 - 2021 και ΦΕΚ 6263 - 2030 - 2003θ.pdf» περιλαμβάνονται, τόσο η παραπάνω ΥΑ, όσο και οι προηγούμενες υπ' αρ. 107675/27.12.2021 και 38866/12.04.2022 σχετικές ΥΑ περί καθορισμού του κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου για τους υπαλλήλους και τους εργατοτεχνίτες όλης της χώρας. Επομένως, δεν είναι εξακριβώσιμο, ούτε προκύπτει κάποια σχετική ανάλυση εκ μέρους της της δηλωθείσας οικονομικής προσφοράς της. Εντούτοις, δοθέντος ότι η προσφεύγουσα προβάλλει συγκεκριμένη πλημμέλεια της οικονομικής προσφοράς της δεύτερης παρεμβαίνουσας, η οποία, μάλιστα, έγκειται στο

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

πλαίσιο εξέτασης του παραδεκτού της προσφοράς της, καθώς, σε περίπτωση που ελήφθη υπόψη κατώτερο του ελάχιστου νόμιμου ημερομισθίου, η προσφορά της καθίσταται άνευ ετέρου απορριπτέα, ως παραβιάζουσα τη σχετική εργατική νομοθεσία, η δε ΕΑΔΗΣΥ δεν δύναται να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή και να ασκήσει η ίδια το πρώτον την αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την κρίση περί του ασυνήθιστα χαμηλού χαρακτήρα της επίμαχης προσφοράς, χωρίς να έχει δοθεί στον οικονομικό φορέα προηγουμένως η δυνατότητα να παράσχει τις απαιτούμενες διευκρινίσεις επί των αιτιάσεων της προδικαστικής προσφυγής (ΣΤΕ 54/2018), εν προκειμένω, ο Αναθέτων Φορέας υποχρεούται όπως αιτηθεί διευκρινίσεις που αφορούν στο δηλωθέν εργατικό κόστος εκ μέρους της παρεμβαίνουσας, δυνάμει των άρ. 3.1.2 της Διακήρυξης και 313 του Ν. 4412/2016, ο οποίος (Αναθέτων Φορέας), μόνος αυτός δύναται να ασκήσει την οικεία αρμοδιότητα περί του ουσιαστικού ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών (πρβλ. ΣΤΕ 602/2021, ΕΑ ΣΤΕ 288/2020, ΕΑ ΣΤΕ 184/2020). Δηλαδή, δοθέντος ότι με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή ανακύπτει υποχρέωση του Αναθέτοντος Φορέα να εξετάσει ενδελεχώς τα τιθέμενα προς αμφισβήτηση κονδύλια της οικονομικής προσφοράς της οριστικής αναδόχου και να απαντήσει επί των σχετικών ισχυρισμών, οι οποίοι πιθανολογούνται ως ειδικοί, συγκεκριμένοι και ουσιώδεις, τουλάχιστον κατά το μέρος με το οποίο τίθεται υπό αμφισβήτηση η ικανότητα του αναφερόμενου στην προσφορά της οριστικής αναδόχου ποσού που αφορά στο εργατικό κόστος. Επομένως, ο λόγος αυτός γίνεται δεκτός κατά το μέρος που ο Αναθέτων Φορέας οφείλει όπως προβεί σε κλήση της δεύτερης παρεμβαίνουσας, κατ' άρ. 3.1.2 της Διακήρυξης και 313 του Ν. 4412/2016, αναφορικά με το κονδύλιο του δηλωθέντος εργατικού κόστους, κατά τα προβαλλόμενα με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή. Ως προς τον ισχυρισμό που αφορά στις λοιπές δαπάνες της σύμβασης, όπως έχει κριθεί, οι διαγωνιζόμενοι δεν εμποδίζονται να προβάλλουν το πρώτον ισχυρισμούς περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων, με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, τους ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΣΤΕ 7μ 726/2022, σκ. 32, ΑΕΠΠ 1554/2021, σκ. 11), προς την οποία, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται κατ' άρ. 365 παρ. 1 περ. β' Ν.

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

4412/2016 να υποβάλλει απόψεις, με τις οποίες έχει τη δυνατότητα να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προβαλλόμενης πράξης, η οποία, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να αναφέρεται ιδίως στις αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον διαπιστωθεί από την ΕΑΔΗΣΥ, κατά την εξέταση προβαλλόμενων ειδικών και συγκεκριμένων ισχυρισμών του προσφεύγοντος, ότι ένας προσφέρων υπολόγισε κονδύλια για την εκτέλεση της σύμβασης, το ύψος των οποίων κρίνεται ανεπαρκές, ο αποκλεισμός του διαγωνιζομένου από τη διαδικασία ανάθεσης αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, αφού αυτή κρίνει αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία που παρείχε ο διαγωνιζόμενος δεν εξηγούν ικανοποιητικά την προσφερόμενη τιμή και ότι αυτή δεν επαρκεί για την υλοποίηση της συγκεκριμένης σύμβασης, της ΕΑΔΗΣΥ μη δυνάμενης να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή ως προς την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας (πρβλ. ΣτΕ 602/2021, ΕΑ ΣτΕ 288/2020). Εν προκειμένω, οι προβαλλόμενοι από την προσφεύγουσα ισχυρισμοί που αφορούν στις λοιπές δαπάνες της σύμβασης κρίνονται ουσιώδεις, ενόψει του γεγονότος ότι, κατ' αρχήν, θα οδηγούσαν στην ανεπάρκεια κάλυψης των σχετικών κονδυλίων, όπως ειδικότερα στην υπό κρίση προδικαστική προσφυγή παρατίθενται σχετικώς. Εντούτοις, δεδομένου ότι η ΕΑΔΗΣΥ δεν μπορεί να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή και να ασκήσει η ίδια το πρώτον την αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την κρίση περί του ασυνήθιστα χαμηλού χαρακτήρα της επίμαχης προσφοράς, χωρίς να έχει δοθεί στον οικονομικό φορέα προηγουμένως η δυνατότητα να παράσχει τις απαιτούμενες διευκρινίσεις επί των αιτιάσεων της προδικαστικής προσφυγής (ΣτΕ 54/2018), εν προκειμένω, ο Αναθέτων Φορέας υποχρεούται όπως αιτηθεί διευκρινίσεις που θεωρεί ενδεδειγμένες ως προς τη σύνθεση της προσφοράς της δεύτερης παρεμβαίνουσας, οι οποίες αφορούν στις προβαλλόμενες με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή αιτιάσεις, δυνάμει των άρ. 3.1.2 της Διακήρυξης και 313 του Ν. 4412/2016, ο οποίος (Αναθέτων Φορέας), μόνος αυτός δύναται να ασκήσει την οικεία αρμοδιότητα περί του ουσιαστικού ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών (πρβλ. ΣτΕ 602/2021, ΕΑ ΣτΕ 288/2020, ΕΑ

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

ΣΤΕ 184/2020). Επομένως, ο λόγος αυτός γίνεται δεκτός κατά το μέρος που ο Αναθέτων Φορέας οφείλει, κατά τα ανωτέρω, να προβεί σε κλήση της δεύτερης παρεμβαίνουσας, προκειμένου να παράσχει διευκρινίσεις ως προς τις προσβαλλόμενες με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή αιτιάσεις, ειδικότερα, ως προς τις λοιπές δαπάνες της σύμβασης, όπως συγκεκριμένα προβάλλονται με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή και αφορούν στα υλικά, αναλώσιμα, εργαλεία, εξοπλισμό, διοικητικό κόστος, κρατήσεις υπέρ τρίτων και εργολαβικό κέρδος.

18. Επειδή, με τον πρώτο λόγο που αφορά στην προσφορά του πρώτου παρεμβαίνοντος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει πως αυτή είναι απορριπτέα, διότι το ποσό που περιλαμβάνεται σε αυτήν ως εργατική δαπάνη υπολείπεται του υπολογισθέντος στον δεύτερο λόγο της προδικαστικής προσφυγής που αφορά στην προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας ελάχιστου εργατικού κόστους, ειδικότερα ότι η διαφορά που προκύπτει μεταξύ της συνολικής προσφερθείσας τιμής και του περιλαμβανόμενου σ' αυτή εργατικού κόστους, όπως δηλώθηκε από τον πρώτο παρεμβαίνοντα, είναι (113.160,00 €-111.776,26 €)=1.383,74 €, ποσό στο οποίο περιλαμβάνονται όλες οι λοιπές δαπάνες της σύμβασης, ήτοι το κόστος υλικών και αναλωσίμων, το διοικητικό κόστος, οι κρατήσεις υπέρ τρίτων, καθώς και εύλογο ποσοστό εργολαβικού κέρδους. Περαιτέρω, υποστηρίζει πως το ελάχιστο εργατικό κόστος για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης ανέρχεται σε ποσό 114.315,46 € και συγκεκριμένα σε ποσό 93.212,08 € για τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και σε ποσό 21.103,37 € για τις αναλογούσες εργοδοτικές ασφαλιστικές εισφορές, αλλά, το ποσό που περιλαμβάνεται στην προσφορά του πρώτου παρεμβαίνοντος ως εργατική δαπάνη υπολείπεται αυτού. Επιπλέον, αναφέρει πως η προσφορά του είναι απορριπτέα και διότι το ποσό που περιλαμβάνεται στην οικονομική προσφορά του για όλες τις λοιπές (πλην της εργατικής) δαπάνες, ήτοι για κόστος υλικών και αναλωσίμων, για διοικητικό κόστος και για κρατήσεις υπέρ τρίτων, δεν επαρκεί για την κάλυψη των ελάχιστων απαιτούμενων σχετικών δαπανών, όπως αυτές έχουν αναλυθεί στον δεύτερο λόγο της προδικαστικής προσφυγής που αφορά στην προσφορά της δεύτερης παρεμβαίνουσας, όπου

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

υποστηρίζει πως η ελάχιστη απαιτούμενη δαπάνη για τον εφοδιασμό των κτιρίων της σύμβασης με χαρτί υγείας ανέρχεται σε ποσό 7.243,60 € και η ελάχιστη δαπάνη για την προμήθεια της ελάχιστης απαιτούμενης ποσότητας των κυριότερων υλικών και αναλωσίμων ανέρχεται σε ποσό 2.691,23 €, ήτοι, η συνολική ελάχιστη απαιτούμενη δαπάνη για υλικά και αναλώσιμα ανέρχεται σε ποσό $(7.243,60 + 2.691,23 =) 9.934,83$ €. Ακολούθως, υποστηρίζει πως, καθώς το περιλαμβανόμενο στην οικονομική προσφορά του ποσό των 1.383,74 €, που αφορά το σύνολο των δαπανών για την εκτέλεση της σύμβασης (πλην της εργατικής δαπάνης), δεν επαρκεί για την κάλυψη της δαπάνης προμήθειας των απαιτούμενων υλικών και αναλωσίμων, προκύπτει αναμφίβολα ότι με την προσφερθείσα τιμή δεν καλύπτεται ούτε το ελάχιστο διοικητικό κόστος, όπως αυτό υπολογίζεται βάσει του αντικειμένου της σύμβασης, των τεχνικών προδιαγραφών, των στοιχείων της προσφοράς του και τους κανόνες της λογικής και της κοινής πείρας. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει πως η συνολική ελάχιστη δαπάνη για προμήθειες της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης ανέρχεται σε ποσό $(5.600,00 \text{ €} \times 4 \text{ τριμ.} \times 0,5\% =) 112,00$ € και πως, ακόμη και αν ήθελε προβληθεί και αποδειχθεί ότι ο πρώτος παρεμβαίνων θα εκδώσει την απαιτούμενη εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, με παρακατάθεση του ποσού για το οποίο θα εκδοθεί η εγγυητική επιστολή, η ελάχιστη δαπάνη για την έκδοσή της ανέρχεται, σύμφωνα με τους όρους του Τ.Π. & Δανείων (δημοσιευμένους στην ηλεκτρονική σελίδα του Τ.Π. & Δανείων), σε ποσό 30,00 €. Ως προς το κόστος ασφαλιστηρίου συμβολαίου, αναφέρει πως το ελάχιστο ποσό ανέρχεται σε $(113.160,00 \text{ €} \times 1,4 \text{ \%}, =) 158,42$ € και η δαπάνη για τεχνικό ασφαλείας ανέρχεται σε $(5,6 \text{ ώρες} \times 13 \text{ €/ώρα} =) 72,00$ € και η δαπάνη για ιατρό εργασίας ανέρχεται σε $(5,6 \text{ ώρες} \times 20 \text{ €/ώρα} =) 112,00$ €, ήτοι συνολικά η δαπάνη για την απασχόληση τεχνικού ασφαλείας και ιατρού εργασίας ανέρχεται σε 184,00 €. Αναφορικά με την εισφορά υπέρ ΕΛΠΚ, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται πως ανέρχεται σε 20,00€ ανά εργαζόμενο, ήτοι σε ποσό $(20,00 \text{ €} \times 14 \text{ εργαζόμενοι} =) 280,00$ €. Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω, η προσφεύγουσα αναφέρει πως το ελάχιστο διοικητικό κόστος για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης ανέρχεται σε

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

ποσό (30 + 158,42 + 184 + 280 =) 652,42 €, όπου δεν έχουν συνυπολογιστεί οι εξής τουλάχιστον δαπάνες, που είναι συνυπολογιστέες στο διοικητικό κόστος: ▪ Δαπάνη για την απασχόληση επόπτη εργασίας, που απαιτείται από τη διακήρυξη και δηλώνεται από την εταιρεία ότι θα διατεθεί και ▪ Δαπάνη για λειτουργικά έξοδα (γραμματειακή υποστήριξη, λογιστήριο, κ.λ.π.) και πως, καθώς το περιλαμβανόμενο στην οικονομική προσφορά του πρώτου παρεμβαίνοντος ποσό των 1.383,74 €, που αφορά το σύνολο των δαπανών για την εκτέλεση της σύμβασης (πλην της εργατικής δαπάνης), δεν επαρκεί για την κάλυψη της δαπάνης προμήθειας των απαιτούμενων υλικών και αναλωσίμων και της δαπάνης για διοικητικό κόστος, προκύπτει αναμφίβολα ότι με την προσφερθείσα τιμή δεν καλύπτεται ούτε το ποσό των οριζόμενων στη διακήρυξη κρατήσεων υπέρ τρίτων, όπως αυτές ορίζονται στον όρο 5.1.3 της Διακήρυξης, που ανέρχεται σε $(113.160 \times 0,12432\%) = 140,68$ €. Ο πρώτος παρεμβαίνων επί του λόγου αυτού υποστηρίζει ότι οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας εταιρείας περί εσφαλμένου υπολογισμού του εργατικού κόστους πρέπει να απορριφθούν πρωτίστως ως αόριστοι, τούτο διότι υποστηρίζει όλως αορίστως και, επομένως, απαραδέκτως ότι το εργατικό κόστος που αναφέρει ο ίδιος στην προσφορά του υπολείπεται του ελάχιστου νομίμου εργατικού κόστους, δίχως όμως να αποδίδει συγκεκριμένα σφάλματα και πως η προσφεύγουσα απλώς παραθέτει μια σειρά δικών της υπολογισμών που καταλήγουν στο υποτιθέμενο νόμιμο εργατικό κόστος, χωρίς, πάντως, να προσάψει κάποιο συγκεκριμένο σφάλμα στους υπολογισμούς του, με συνέπεια ο εν λόγω ισχυρισμός της να είναι απορριπτός ως αόριστος. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα δεν εξειδικεύει καν σε ποιο επιμέρους κονδύλι του εργατικού κόστους (π.χ. δώρα ή επίδομα αδείας) εντοπίζεται το υποτιθέμενο σφάλμα, και πολύ περισσότερο δεν προσδιορίζει το υποτιθέμενο σφάλμα. Περαιτέρω, αναφέρει πως, σε κάθε περίπτωση, η οικονομική του προσφορά είναι και επί της ουσίας νόμιμη, και σύμφωνη αφενός με τις διατάξεις του νόμου και αφετέρου με τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, παραθέτοντας και αναλύοντας τον τρόπο υπολογισμού του δηλωθέντος εργατικού κόστους, ανερχόμενο στο ποσό των 91.159,88€, ως νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων του και αντίστοιχα 20.616,38€

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

εργοδοτικές ασφαλιστικές εισφορές. Περαιτέρω, αναφέρει πως οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας είναι και επί της ουσίας εσφαλμένοι, διότι στηρίζονται στον δικό της μη νόμιμο υπολογισμό του εργατικού κόστους, ο οποίος δεν καλύπτει όλες τις απαιτούμενες ώρες της Διακήρυξης, και επιπλέον διότι, το εργατικό κόστος που δηλώνει υπολείπεται του εργατικού κόστους που απαιτείται για την κάλυψη των αναγκών του έργου σύμφωνα με τις απαιτήσεις της διακήρυξης. Ως προς τον λόγο που αφορά στο δηλωθέν διοικητικό κόστος, κόστος αναλωσίμων και εργολαβικό κέρδος, ο πρώτος παρεμβαίνων υποστηρίζει ότι τα ποσά που δήλωσε για τα παραπάνω κονδύλια απέχουν μακράν του μηδενικού και σε καμία περίπτωση δεν είναι τόσο χαμηλά, ώστε να μπορεί να εξομοιωθούν με μηδενικά ή να τίθεται αμφιβολία ως προς τη δυνατότητα εκτέλεσης της σύμβασης, και, άρα, μετά από μία εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του κατά πόσον η προσφορά «φαίνεται» υπερβολικά χαμηλή δεν εγείρονται αμφιβολίες ως προς το ύψος των εν λόγω κονδυλίων. Άλλωστε, η οικονομική προσφορά του υποστηρίζει ότι δεν ήταν σημαντικά χαμηλότερη από εκείνη που προσφέρεται με τις λοιπές προσφορές ή από τη συνήθη αγοραία τιμή και πως οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας περί του υποτιθέμενα μη εύλογου ύψους του διοικητικού κόστους, κόστους αναλωσίμων και εργολαβικού κέρδους της πρέπει να απορριφθούν πρωτίστως ως προδήλως αόριστες και άρα απαράδεκτες, τούτο διότι η προσφεύγουσα όλως αόριστα και αναπόδεικτα, χωρίς να προσκομιστεί κανένα αποδεικτικό στοιχείο/έγγραφο προς επίρρωση των ισχυρισμών της, επικαλείται ότι τα ποσά δήθεν δεν είναι εύλογα. Περαιτέρω, αναφέρει ότι, ως προς το κόστος ασφαλιστηρίου συμβολαίου συνεργάζεται και διαθέτει τη στήριξη της εταιρίας με την επωνυμία «Α...» και με τον διακριτικό τίτλο «Α...» προς πλήρωση του παρόντος κριτηρίου, συνεπώς το εν λόγω έργο δεν επιβαρύνεται κόστος για την κάλυψη του ασφαλιστηρίου συμβολαίου, για το κόστος της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης ότι θα εκδώσει από το ταμείο παρακαταθηκών και δανείων του οποίου η ελάχιστη χρέωση ανέρχεται στα 50.00€, για το κόστος απασχόλησης ιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας αναφέρει πως η προσφεύγουσα προβαίνει σε προδήλως αυθαίρετους υπολογισμούς του κόστους απασχόλησης ιατρού εργασίας και

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

τεχνικού ασφαλείας, υπολογίζοντας όλως αβάσιμα 13 ευρώ την ώρα για την απασχόληση τεχνικού ασφαλείας και 20 ευρώ αντίστοιχα για τις υπηρεσίες του ιατρού εργασίας, παραγνωρίζοντας το γεγονός ότι η επιχείρησή του διαθέτει ετήσιες συμβάσεις με εξωτερικούς συνεργάτες, με αποτέλεσμα ακολουθώντας την κατώτατη νόμιμη εργατοώρα των υπαλλήλων και με βάση αυτού να αμείβονται, εν προκειμένω ως εξής: $780/25/6,667=4.68$ την ώρα 3.1 ώρες * 4.68* 14= 203.11€. Περαιτέρω, υποστηρίζει πως τα εν λόγω ποσά που αφορούν το διοικητικό κόστος, αλλά και τα αναλώσιμα, που αναφέρονται ακολούθως, υπολογίζονται αναλογικά, καθότι είναι μια μεγάλη και επιτυχημένη εταιρία που απασχολείται εδώ και έτη στην παροχή υπηρεσιών καθαριότητας και ως εκ τούτου τα πάγια διοικητικά κόστη και τα κόστη αναλωσίμων επιμερίζονται αναλογικά στον μεγάλο αριθμό συμβάσεων (ιδιωτικών και δημοσίων) που εκτελεί, και άρα εύλογα υπολόγισε για τη συγκεκριμένη σύμβαση αναλογικά τα ποσά που την επιβαρύνουν. Εν συνεχεία, αναφέρει πως υπολόγισε 18.91€ ως εργολαβικό κέρδος για το σύνολο της σύμβασης. Βάσει των ανωτέρω, αναφέρει πως νομίμως κατ' ενάσκηση της διακριτικής της ευχέρειας, ο Αναθέτων Φορέας εκτίμησε ότι υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες της διενεργούμενης διαγωνιστικής διαδικασίας το προσφερόμενο από τον ίδιο ποσό διοικητικού κόστους/κόστους αναλωσίμων/εργολαβικού κέρδους, τα οποία αντιστοιχούν στις εν γένει λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης και τα επιμέρους κοστολογήσιμα στοιχεία της διακήρυξης, είναι εύλογα, ώστε να καλύπτονται στοιχειωδώς οι λειτουργικές ανάγκες εκτέλεσης της σύμβασης που πρόκειται να συναφθεί. Ο Αναθέτων Φορέας με τις απόψεις του, επί των ανωτέρω, που αφορούν στην προσφορά του πρώτου παρεμβαίνοντος, υποστηρίζει όσα προέβαλε και για την δεύτερη παρεμβαίνουσα, τα οποία εκτέθηκαν στη σκ. 16 της παρούσας. Η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της υποστηρίζει, επί της παρέμβασης του πρώτου παρεμβαίνοντος, ότι ο υπολογισμός της εργατικής δαπάνης στον οποίο προβαίνει με την παρέμβασή του είναι εσφαλμένος πλην άλλων και διότι έχει υπολογίσει το κόστος της εργατοώρας βάσει πενθήμερης εβδομαδιαίας απασχόλησης με πλήρες ωράριο (8 ώρες ημερησίως), ενώ, στην υπό ανάθεση σύμβαση, απαιτείται η απασχόληση εργαζομένων με

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

μερική ή και με διαλείπουσα απασχόληση, για τους οποίους εργαζόμενους το κόστος εργατοώρας είναι μεγαλύτερο. Εν συνεχεία, ως προς τη δαπάνη για τα απαιτούμενα υλικά και αναλώσιμα αναφέρεται σε όσα εκτίθενται στην προσφυγή της και ανωτέρω και επισημαίνει ότι ο παρεμβαίνων ουδόλως απαντά στους ειδικούς ισχυρισμούς της για το κόστος προμήθειας των υλικών καθαρισμού και των αναλωσίμων, το κόστος προμήθειας του χαρτιού υγείας και του κρεμοσάπουνου, με τα οποία πρέπει να εφοδιάζονται καθημερινά τα 80 W.C., δεν ισχυρίζεται καν ότι οι υπολογισμοί της για τις απαιτούμενες ποσότητες των υλικών και αναλωσίμων που περιλαμβάνονται στην προσφυγή της είναι εσφαλμένοι και ουδόλως αντικρούει τις σχετικές δαπάνες που απαιτούνται, όπως αυτές υπολογίζονται αναλυτικά στην προσφυγή της. Με το συμπληρωματικό υπόμνημά της αναφέρει ότι το ποσό της εργατικής δαπάνης που περιλαμβάνεται στην προσφορά του παρεμβαίνοντος υπολείπεται κατά ποσό (114.315,46 – 111.776,26 =) 2.539,20 € της ελάχιστης νόμιμης εργατικής δαπάνης που αναλυτικά υπολογίζεται στην προσφυγή της, σύμφωνα με τις διατάξεις της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας, προβαίνοντας σε περαιτέρω αναλυτικούς υπολογισμούς. Ως προς, δε, τις λοιπές (πλην του εργατικού κόστους) δαπάνες δεν εξειδικεύονται τα ποσά που αφορούν τις λοιπές δαπάνες που απαιτούνται για την εκτέλεση της σύμβασης (κόστος υλικών και αναλωσίμων, διοικητικό κόστος, κρατήσεις υπέρ δημοσίου και τρίτων, εισφορά υπέρ Ε.Λ.Π.Κ.) και δεν αναφέρεται το ύψος του εργολαβικού του οφέλους. Περαιτέρω, αναφέρει πως η προσφορά του έπρεπε να ελεγχθεί από τον Αναθέτοντα Φορέα, αφού (εκτός της τεράστιας διαφοράς της έναντι του ποσού της δικής της προσφοράς για τις λοιπές -πλην του εργατικού κόστους- δαπάνες), το ποσό των 47,01 € ανά μήνα για υλικά και αναλώσιμα (στα οποία περιλαμβάνονται και το χαρτί υγείας, οι χειροπετσέτες και το κρεμοσάπουνο για 80 W.C.) αναφέρει πως είναι καταφανές, κατά την κοινή αντίληψη και πείρα, ότι είναι υπερβολικά χαμηλό και δεν αρκεί για τον καθαρισμό των 8.000 περίπου τετραγωνικών μέτρων του έργου κατά τον οριζόμενο στη διακήρυξη τρόπο και τον καθημερινό εφοδιασμό με τα απαιτούμενα αναλώσιμα για τα W.C. και πως, συνεπώς, η εν λόγω προσφορά έπρεπε να απορριφθεί από τον Αναθέτοντα

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

Φορέα και, σε κάθε περίπτωση, να ζητηθούν διευκρινίσεις και να αιτιολογηθεί ειδικώς η αποδοχή μια τέτοιας ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς.

19. Επειδή, επί των λόγων που αφορά στην προσφορά του πρώτου παρεμβαίνοντος, λεκτέα τα εξής: Ενόψει όσων έγιναν δεκτά στην αρχή της σκ΄. 17 της παρούσας, ως προς τον έλεγχο της κάλυψη του ελάχιστου εργατικού κόστους, εν προκειμένω, από την υποβληθείσα οικονομική προσφορά του πρώτου παρεμβαίνοντος δεν προκύπτει το ποσό του ημερομισθίου που ελήφθη υπόψη, καθώς, στο αρχείο με τίτλο «2_ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΘΡΟΥ 68_signed.pdf» (εντός του φακέλου «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ») αναφέρεται ο συνολικός αριθμός εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο υπό ανάθεση έργο, επιπλέον, παρατίθεται πίνακας με τις ημέρες και ώρες εργασίας των ατόμων, όπου εμφανίζονται και τα τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο. Επιπρόσθετα, στο εν λόγω έγγραφο αναφέρεται ότι «γ) Η Συλλογική Σύμβαση Εργασίας στην οποία υπάγεται το προσωπικό που θα απασχοληθεί στο υπό ανάθεση έργο είναι η Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. 2022 . δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά της πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων είναι : 91.159,88€ για το σύνολο του έργου. ε) Στο ανωτέρω ποσό αναλογούν εργοδοτικές ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες ανέρχονται σε : 20.616,38€ . (Στο διοικητικό κόστος έχει συμπεριληφθεί η εισφορά υπέρ ΕΛΠΚ, ήτοι 20,00€ ανά εργαζόμενο)». Δηλαδή, δεν είναι εξακριβώσιμο, ούτε προκύπτει κάποια σχετική ανάλυση εκ μέρους του της δηλωθείσας οικονομικής προσφοράς του. Εντούτοις, δοθέντος ότι η προσφεύγουσα προβάλλει συγκεκριμένη πλημμέλεια της οικονομικής προσφοράς του πρώτου παρεμβαίνοντος, η οποία, μάλιστα, έγκειται στο πλαίσιο εξέτασης του παραδεκτού της προσφοράς του, καθώς, σε περίπτωση που ελήφθη υπόψη κατώτερο του ελάχιστου νόμιμου ημερομισθίου, η προσφορά του καθίσταται άνευ ετέρου απορριπτέα, ως παραβιάζουσα τη σχετική εργατική νομοθεσία, η δε ΕΑΔΗΣΥ δεν δύναται να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή και να ασκήσει η ίδια το πρώτον την αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την κρίση περί του ασυνήθιστα χαμηλού χαρακτήρα της επίμαχης προσφοράς, χωρίς να έχει δοθεί στον οικονομικό φορέα προηγουμένως η δυνατότητα να παράσχει τις απαιτούμενες

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

διευκρινίσεις επί των αιτιάσεων της προδικαστικής προσφυγής (ΣΤΕ 54/2018), εν προκειμένω, ο Αναθέτων Φορέας υποχρεούται όπως αιτηθεί διευκρινίσεις που αφορούν στο δηλωθέν εργατικό κόστος εκ μέρους του πρώτου παρεμβαίνοντος, δυνάμει των άρ. 3.1.2 της Διακήρυξης και 313 του Ν. 4412/2016, ο οποίος (Αναθέτων Φορέας), μόνος αυτός δύναται να ασκήσει την οικεία αρμοδιότητα περί του ουσιαστικού ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών (πρβλ. ΣΤΕ 602/2021, ΕΑ ΣΤΕ 288/2020, ΕΑ ΣΤΕ 184/2020). Δηλαδή, δοθέντος ότι με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή ανακύπτει υποχρέωση του Αναθέτοντος Φορέα να εξετάσει ενδελεχώς τα τιθέμενα προς αμφισβήτηση κονδύλια της οικονομικής προσφοράς του πρώτου παρεμβαίνοντος και να απαντήσει επί των σχετικών ισχυρισμών, οι οποίοι πιθανολογούνται ως ειδικοί, συγκεκριμένοι και ουσιώδεις, τουλάχιστον κατά το μέρος με το οποίο τίθεται υπό αμφισβήτηση η ικανότητα του αναφερόμενου στην προσφορά του ποσού που αφορά στο εργατικό κόστος. Επομένως, ο λόγος αυτός γίνεται δεκτός κατά το μέρος που ο Αναθέτων Φορέας οφείλει όπως προβεί σε κλήση του πρώτου παρεμβαίνοντος, κατ' άρ. 3.1.2 της Διακήρυξης και 313 του Ν. 4412/2016, αναφορικά με το κονδύλιο του δηλωθέντος εργατικού κόστους, κατά τα προβαλλόμενα με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή. Ως προς τον ισχυρισμό που αφορά στις λοιπές δαπάνες της σύμβασης, όπως έχει κριθεί, οι διαγωνιζόμενοι δεν εμποδίζονται να προβάλλουν το πρώτον ισχυρισμούς περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων, με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, τους ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΣΤΕ 7μ 726/2022, σκ. 32, ΑΕΠΠ 1554/2021, σκ. 11), προς την οποία, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται κατ' άρ. 365 παρ. 1 περ. β' Ν. 4412/2016 να υποβάλλει απόψεις, με τις οποίες έχει τη δυνατότητα να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης, η οποία, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να αναφέρεται ιδίως στις αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον διαπιστωθεί από την ΕΑΔΗΣΥ, κατά την εξέταση προβαλλόμενων ειδικών και συγκεκριμένων ισχυρισμών του προσφεύγοντος, ότι ένας προσφέρων υπολόγισε κονδύλια για την εκτέλεση της σύμβασης, το

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

ύψος των οποίων κρίνεται ανεπαρκές, ο αποκλεισμός του διαγωνιζομένου από τη διαδικασία ανάθεσης αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, αφού αυτή κρίνει αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία που παρείχε ο διαγωνιζόμενος δεν εξηγούν ικανοποιητικά την προσφερόμενη τιμή και ότι αυτή δεν επαρκεί για την υλοποίηση της συγκεκριμένης σύμβασης, της ΕΑΔΗΣΥ μη δυνάμενης να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή ως προς την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας (πρβλ. ΣτΕ 602/2021, ΕΑ ΣτΕ 288/2020). Εν προκειμένω, οι προβαλλόμενοι από την προσφεύγουσα ισχυρισμοί που αφορούν στις λοιπές δαπάνες της σύμβασης κρίνονται ουσιώδεις, ενόψει του γεγονότος ότι, κατ' αρχήν, θα οδηγούσαν στην ανεπάρκεια κάλυψης των σχετικών κονδυλίων, όπως ειδικότερα στην υπό κρίση προδικαστική προσφυγή παρατίθενται σχετικώς. Εντούτοις, δεδομένου ότι η ΕΑΔΗΣΥ δεν μπορεί να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή και να ασκήσει η ίδια το πρώτον την αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την κρίση περί του ασυνήθιστα χαμηλού χαρακτήρα της επίμαχης προσφοράς, χωρίς να έχει δοθεί στον οικονομικό φορέα προηγουμένως η δυνατότητα να παράσχει τις απαιτούμενες διευκρινίσεις επί των αιτιάσεων της προδικαστικής προσφυγής (ΣτΕ 54/2018), εν προκειμένω, ο Αναθέτων Φορέας υποχρεούται όπως αιτηθεί διευκρινίσεις που θεωρεί ενδεδειγμένες ως προς τη σύνθεση της προσφοράς του πρώτου παρεμβαίνοντος, οι οποίες αφορούν στις προβαλλόμενες με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή αιτιάσεις, δυνάμει των άρ. 3.1.2 της Διακήρυξης και 313 του Ν. 4412/2016, ο οποίος (Αναθέτων Φορέας), μόνος αυτός δύναται να ασκήσει την οικεία αρμοδιότητα περί του ουσιαστικού ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών (πρβλ. ΣτΕ 602/2021, ΕΑ ΣτΕ 288/2020, ΕΑ ΣτΕ 184/2020). Επομένως, ο λόγος αυτός γίνεται δεκτός κατά το μέρος που ο Αναθέτων Φορέας οφείλει, κατά τα ανωτέρω, να προβεί σε κλήση του πρώτου παρεμβαίνοντος, προκειμένου να παράσχει διευκρινίσεις ως προς τις προσβαλλόμενες με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή αιτιάσεις, ειδικότερα, ως προς τις λοιπές δαπάνες της σύμβασης, όπως συγκεκριμένα προβάλλονται με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή και αφορούν στα υλικά και αναλώσιμα, διοικητικό κόστος και κρατήσεις υπέρ τρίτων.

20. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή και η υπόθεση να αναπεμφθεί στον Αναθέτοντα Φορέα για τις ενέργειές του, κατ' άρ. 313 του Ν. 4412/2016, το δε παράβολο να επιστραφεί.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει τις παρεμβάσεις.

Ακυρώνει την υπ' αρ. .../2023 απόφαση της .../15-6-2023 συνεδρίασης του Δ.Σ. του Αναθέτοντος Φορέα και αναπέμπει την υπόθεση σε αυτόν, όπως προβεί σε κλήση του πρώτου παρεμβαίνοντος και της δεύτερης παρεμβαίνουσας, προκειμένου να παράσχουν διευκρινίσεις ως προς τις προσβαλλόμενες με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή αιτιάσεις, ειδικότερα, σχετικά με το δηλωθέν από αμφοτέρες εργατικό κόστος, ως επίσης, ως προς τον πρώτο παρεμβαίνοντα, ως προς τις λοιπές δαπάνες της σύμβασης, όπως συγκεκριμένα προβάλλονται με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή και αφορούν στα υλικά και αναλώσιμα, διοικητικό κόστος και κρατήσεις υπέρ τρίτων και, ως προς την δεύτερη παρεμβαίνουσα, ως προς τις λοιπές δαπάνες της σύμβασης, όπως συγκεκριμένα προβάλλονται με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή και αφορούν στα υλικά, αναλώσιμα, εργαλεία, εξοπλισμό, διοικητικό κόστος, κρατήσεις υπέρ τρίτων και εργολαβικό κέρδος, κατά τα ειδικότερα διαλαμβανόμενα στο σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 07.09.2023 και εκδόθηκε στις 27.09.2023 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Αριθμός απόφασης : 1333/2023

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΡΑΝΤΙΔΟΥ